

The Tiger and the Roe Deer

A bilingual anthology

Attila JÓZSEF

Translation by Christian RINDERKNECHT

2026

© Translation by Christian Rinderknecht, 2026.
© Cover art by Max Wang (王震旦), 2026.

This translation is dedicated to Jack Kocsis,
JUHÁSZ Dávid and DUDÁS Réka.

The Tiger and the Roe Deer	2
<i>Only you should read my poems</i>	2
A tired man	4
Net	6
Why did you speak harshly to me?	8
<i>The slow dance of the waves</i>	10
Woodcutter	12
<i>You are so silly</i>	14
<i>Freight trains switching</i>	16
Consciousness	18
I. <i>Dawn unbinds sky from earth</i>	18
II. <i>I saw paintings daubed with blue</i>	18
III. <i>I am thin, at times I only eat bread</i> . .	20
IV. <i>Just like a pile of logs</i>	20
V. <i>At the freight train station</i>	22
VI. <i>Behold the anguish inside</i>	22
VII. <i>I looked up from beneath the evening</i> .	24
VIII. <i>The silence listened intently</i>	24
IX. <i>I heard iron weeping</i>	26
X. <i>He is a grown man</i>	26
XI. <i>I saw happiness</i>	28
XII. <i>I live by the railroad</i>	28
They unload the wood	30
<i>You will grow old and come to regret</i>	32
The inventory is ready	36
Yellow grasses	38
I praise you with grief, with joy	40
Put your hand	42

<i>Light memories, where have you gone?</i>	44
The sea merely came	46
The leaves in the tree	48
You turned me into a child	50
Ever since	52
They say	54
For Flora	56
József Attila	60

[Only you should read my poems]

Only you should read my poems,
you who knows and loves me,
since you sail the void
and knows what will come, like a soothsayer,

for the silence¹ appeared in your dreams
in human form,
and in your heart sometimes linger
the tiger and the tame roe deer.

¹József sometimes refers to his soul as a silence (*csend*), like here, or a muteness (*némáság*). See *The leaves in the tree*, page 48.

[Csak az olvassa versemet]

Csak az olvassa versemet,
ki ismer engem és szeret,
mivel a semmiben hajóz
s hogy mi lesz, tudja, mint a jós,

mert álmaiban megjelent
emberi formában a csend
s szívében néha elidőz
a tigris meg a szelid őz.

A tired man

Solemn peasants in the fields
commence their silent journey home.
We lie next to each other, the river and I;
tender grasses slumber under my heart.

A vast serenity rolls down with the placid river,
cares and burdens leave me to become dew;
neither man nor child,
neither Hungarian nor brother,
only a tired man who lies here.

The evening dispenses its peace,
I am a slice from its warm bread;
the sky too rests now on the calm Maros river,
and they sit out on my forehead, the stars.

Megfáradt ember

A földeken néhány komoly paraszt
hazafelé indul hallgatag.
Egymás mellett fekszünk: a folyó meg én,
gyenge füvek alusznak a szívem alatt.

A folyó csöndes, nagy nyugalmat görget,
harmattá vált bennem a gond és teher;
se férfi, se gyerek, se magyar, se testvér,
csak megfáradt ember, aki itt hever.

A békességet szétosztja az este,
meleg kenyérből egy karaj vagyok,
pihen most az ég is, a nyugodt Marosra
s homlokomra kiülnek a csillagok.

Net

My hair falls, I have no bread,
the dip pen is worn out,
my uncle the fisherman has passed away.
Others live like this too.

I cast my nerves like a net
to catch something to eat
and light dreams on heavy waters.

It might be torn, I reckon, my net.
I take it out to hang, I mend it
and, lo and behold, I see:

The sky is my spread-out,
frozen net — it glitters;
they are its icy knots sparkling,
the stars.

Háló

Hull a hajam, nincs kenyerem,
tollam vásik,
halász bátyám így veszett el.
Él így más is.

Idegeim elmeríttem,
mint a hálót,
húst fogni s a nehéz vizen
könnyű álmot.

Szakadt lehet — gondolkozom, —
az én hálóm.
Kiaggatom, megfoltozom.
S íme, látom —

Kiterített fagyos hálóm
az ég, ragyog —
jeges bogai szikrázón
a csillagok.

Why did you speak harshly to me?

Why did you speak harshly to me?
I didn't hurt you, my friend;
for some reason you are angry,
I heartily beg your forgiveness,
and I would like you to come with me now
to see the woodcutters
and lie down with me in the forest;
the foliage will billow above our heads,
from the cool seabed we will look at the sky
where nascent clouds start becoming leaves.
There, a vast serenity will embrace us
and will be so good for us now,
thrice as good if two receive it,
that is why I would like you to be with me
till the bell chiming is heard in the evening;
we will pick the thistles off each other
and stroll back home just as tiredly,
like the farm hands with the hoes,
taciturn labourers who,
in the pacifying power of the fields,
sowed prolific seeds.

Miért mondottál rosszat nékem

Miért mondottál rosszat nékem?
Én nem bántottalak, barátom,
Hogyha valamiért haragszol,
szívesen bocsánatot kérek
s szeretném, ha most velem jönnél,
megnézzük majd a favágókat
s leheverünk együtt az erdőn,
fejünk fölött hullámzanak a lombok,
hűs tengerfenékről az eget nézzük,
ahol meg zsenge felhők lombosodnak.
Ott nagy nyugalom karol majd belénk
és nékünk az most olyanigen jó lesz,
háromszoros a jó, ha kettő kapja,
azért szeretném, hogyha velem lennél,
míg odahallik este a harangszó,
a bogáncsokat leszedjük egymásról
s hazaballagunk éppolyan fáradtan,
miként a kapás, szótalan munkások,
akik a földék békés erejébe
százannyit termő magokat vetettek.

[The slow dance of the waves]

The slow dance of the waves and, there,
the gentle slope of the foliage
slowly brought the night,
and called forth a flock of stars
to quiver across the skies.

So they are. And the emotions also
sway quietly in the heart;
the reflection of reminiscence,
the power of love swings
like the waters in the large lake.

I don't understand, I only feel it all.
Here many girls and boys dance the tango,
so many calculating, pleasant and vain.

Because this is a fashionable thermal bath
in summer. But, quietly, since nature has time,
the eternal forest hums behind the music.

[A hullámok lágy tánca]

A hullámok lágy tánca s odaát
a lombok gyenge lejtése az éjjelt
lassudan hozták s csillagok raját
hívták reszketni az egekre széjjel.

Így ōk. S az érzelmek is csendesen
mozdulnak benn a szívben ringatóan,
emlékezés visszfénye, szerelem
hatalma ring, mint a nagy víz a tóban.

Én nem értem, csak érzem az egészet.
Itt tangót jár a sok lány és fiú,
a sok számító, kedves és hiú.

Mert ez itt egy divatos nyári fürdő.
De némán, hiszen ráér a természet,
a zene mögött zúg az örök erdő.

Woodcutter

I cut the tree into a cool pile,
its knots are shrieking brightly,
hoarfrost falls on my feathery hair
and reaches my neck to tickle
— my minutes run on velvet.

High above the frost flashes its axe,
it sparkles over land, sky, eyes, foreheads;
dawn swings and chips the light away
— meanwhile, someone yonder cuts
and also grumbles:
'I do the limbing and I only get the twigs...'

— Eh, let's uproot the stump,² don't whine,
don't hiss at every small shard!
The gentry's woods won't quit squealing,
but if you strike at fate close enough,
your broadaxe will smile.

²The Hungarian *tőke* also means 'economic capital', revealing the political reading of this poem.

Favágó

Vágom a fát hűvös halomba,
fényesül a görcse sikongva,
zúzmara hull szárnyas hajamra,
csiklándani benyül nyakamba —
bársonyon futnak perceim.

Fönn, fönn a fagy baltája villog,
szikrádzik föld, ég, szem, a homlok,
hajnal suhint, forgács-fény röppen —
amott is vág egy s dörmög közben:
tövit töröm s a galla jut.

— Ejh, dönts a tőkét, ne siránkozz,
ne szisszenj minden kis szilánkhöz!
Ha odasujtsz körül a sorshoz,
az úri pusztaság rikoltóz —
a széles fejsze mosolyog.

[You are so silly]

You are so silly.
You run like the morning wind,
sometime you'll be knocked down by a car.
By the way, I scrubbed clean my little table,
and now the tender light of my bread shines
purer.

Well, come back; if you want
I'll buy a blanket for my iron bed.
A plain, grey blanket.

It will suit my Poverty, who loves you,
and the Lord loves you also very much,
and He also loves me.

The Lord never comes in a blaze of glory,
He doesn't want to ruin my eyes,
which long to see you,
and will look at you very beautifully.

When you come back,
I will kiss you carefully,
I won't rip off your coat.

I will tell you all the many jokes,
because I devised many since then,
and how merry you'll be and blush,
how you'll look down to the ground,
and we will crack up,
and we will be heard by our neighbours
and even by the taciturn,
austere day labourers who,
amidst their tired, shattered dreams,
will then begin to smile too.

[Olyan bolond vagy]

Olyan bolond vagy
szaladsz
akár a reggeli szél.
Még elüt valamelyik autó.
Pedig lesikáltam kis asztalomat
és most
tisztábban világít kenyerem enyhe fénye.
No gyere vissza, ha akarod
veszek takarót vaságyamra.
Egyszerű, szürke takarót.
Illik az
szegénységemhez, aki szeret téged
és az Úr is szereti nagyon
és engem is szeret az Úr
nem jön soha nagy fényességgel
Nem akarja, hogy elromoljanak
szemeim, akik
nagyon kívánnak látni téged.
És nagyon szépen néznek majd terád
ha visszajöössz
vigyázva foglak megcsókolni,
nem tépem le rólad a kabátot
és elmondom mind a sok tréfát,
mert sokat kieszeltem azóta,
hogy te is örülj,
majd elpirulsz,
lenézel a földre és kacagunk
hangosan, hogy behallatszik szomszédunkba
a szótlan, komoly napszámosokhoz is behal-
lik
és fáradt, összetört
álmukban majd elmosolyodnak ők is.

[Freight trains switching]

Freight trains switching
— the dreamy clanking
claps the mute landscape
in light handcuffs.

The moon soars effortlessly,
like a prisoner set free.

The crushed stones lie
in their own shadow,
they sparkle for themselves,
they are in their place
like never before.

What shard of the vast nighttime
is this heavy night,
that it falls down on us
like a chunk of iron on the dust?

Desire born of the sun!
When shadows cover the bed,
could you too stay awake
the whole night?

At the front of the warehouse
a dusty lamp burns.
It is just visible, not luminous;
such is wishful thinking:
it blinks livelily,
but the sky is a large, dead light.

[Tehervonatok tolatnak]

Tehervonatok tolatnak,
a méla csörömpölés
könnyű bilincseket rak
a néma tájra.

Oly könnyen száll a hold,
mint a fölszabadult.

A megtört kövek
önnön árnyukon fekszenek,
csillognak
maguknak,
úgy a helyükön vannak,
mint még soha.

Milyen óriás éjszaka
szilánkja ez a sulyos ej,
mely úgy hull le ránk,
mint a porra a vasszilánk?

Napszülte vágy!
Ha majd árnyat fogad az ágy,
abban az egész éjben
is ébren
maradnál?

A raktár
előtt poros lámpa ég.
Csak látszik, nem világít,
ilyen az ész, ha áhit.
Pislog élénken, holott
nagy halott
fény az ég.

Consciousness**I**

Dawn unbinds sky from earth
and upon its clear, soft word
beetles and children spin forth
into the daylight;
there is no moisture in the air,
the bright levity floats!
Overnight they alighted on the trees
like small butterflies, the leaves.

II

I saw paintings daubed with blue,
red, yellow in my dreams
and felt that everything was just so —
not one speck of dust flying madly about.
Now blurred, my dream comes down
into my limbs, and the iron world is the order.
During the day a moon rises inwardly and,
when the night is out, a sun shines herewithin.

Eszmélet

I

Földtől eloldja az eget
a hajnal s tiszta, lágy szavára
a bogarak, a gyerekek
kipörögnek a napvilágra;
a levegőben semmi pára,
a csilló könnyűség lebeg!
Az éjjel rászálltak a fákra,
mint kis lepkék, a levelek.

II

Kék, piros, sárga, összekent
képeket láttam álmaimban
és úgy éreztem, ez a rend —
egy szalló porszem el nem hibbant.
Most homályként száll tagjaimban
álmom s a vas világ a rend.
Nappal hold kél bennem s ha kinn van
az éj — egy nap süt idebent.

III

I am thin, at times I only eat bread;
amidst those idle and blithering souls,
I seek in vain more certainty, like the die.
No chuck roast reaches my mouth
while I cuddle a small child to my heart —
however clever, the cat cannot catch at once
the mouse outdoors and the mouse indoors.

IV

Just like a pile of logs,
the world lies in a jumble;
each thing presses, weighs on,
holds fast to the next,
and so everything is determined.
Only what is not has a shrub,
only what will be can flower;
what is falls to pieces.

III

Sovány vagyok, csak kenyерet
eszem néha, e léha, locska
lelkek közt ingyen keresek
bizonyosabban, mint a kocska.
Nem dörgölődzik sült lopcska
számhoz s szivemhez kisgyerek —
ügyeskedhet, nem fog a macska
egyszerre kint s bent egeret.

IV

Akár egy halom hasított fa,
hever egymáson a világ,
szorítjanyomja, összefogja
egyik doleg a másikát
s így mindenik determinált.
Csak ami nincs, annak van bokra,
csak ami lesz, az a virág,
ami van, széthull darabokra.

V³

At the freight train station,
I lay down behind the tree
like a chunk of silence;
a grey weed reached my mouth,
raw, strange-sweet.
Playing dead, I watched the guard
— sensing what? —
and his shadow on the quiet wagons
stubbornly leaping at the bright, dewy coal.

VI

Behold the anguish inside,
yet the explanation lies outside.
Your wound is the world
— on fire, burning up —
and you feel your soul, the fever.
You are captive as long as your heart rebels
— so you will be free if it indulges
not building for yourself a house
where a landlord settles in.

³This is likely a memory from Józef's childhood, when his family was so poor that he would occasionally steal lumps of coal from the wagons at the freight train station near his home. See *They unload the wood*, page 30.

V

A teherpályaudvaron
úgy lapultam a fa tövéhez,
mint egy darab csönd; szürke gyom
ért számhoz, nyers, különös-édes.
Holtan lestem az őrt, mit érez,
s a hallgatag vagónokon
árnyát, mely ráugrott a fényes,
harmatos szénre konokon.

VI

Im itt a szenvédés belül,
ám ott kívül a magyarázat.
Sebed a világ — ég, hevül
s te lelkedet érzed, a lázat.
Rab vagy, amíg a szíved lázad —
úgy szabadulsz, ha kényedül
nem raksz magadnak olyan házat,
melybe háziúr települ.

VII

I looked up from beneath the evening
to the cogwheels of the heavens:
from the glittering threads of chance
the loom of the past wove the law;
I looked up again onto the sky
from beneath the yearnings of my dreams,⁴
and I saw the tapestry of the law
always tearing up somewhere.

VIII⁵

The silence listened intently — One struck.
You could visit your childhood;
between the damp cement walls
you could imagine a bit of freedom
— I thought. And as soon as I stood up,
the stars, the Great Bear were glittering above
like the grilles up in the silent cell.

⁴The original reads *álmaim gózei*, literally ‘steam of my dreams’, or, figuratively, ‘my turbulent dreams, the yearnings of my dreams’.

⁵This is likely a memory of József’s imprisonment in 1931.

VII

Én fölnéztem az est alól
az eget fogaskerekére —
csilló véletlen szálaiból
törvényt szőtt a mult szövőszéke
és megint fölnéztem az égre
álmaim gőzei alól
s láttam, a törvény szövedéke
mindig fölfeslik valahol.

VIII

Fülelt a csend — egyet ütött
Fölkereshetnéd ifjúságod;
nyírkos cementfálag között
képzelhetsz egy kis sabadságot —
gondoltam. S hát hát amint fölállok
a csillagok, a Göncölök
úgy fénylenek fönt, mint a rácsok
a hallgatag cella fölött.

IX⁶

I heard iron weeping,
 I heard rain laughing.
 I saw that the past was cracked
 and that only memories may be forgotten,
 and how I cannot but love,
 bending under my burdens
 — why should I also forge a weapon
 out of you, golden self-awareness!

X⁷

He is a grown man he who has
 neither mother nor father in his heart,
 he who knows that he receives life
 as a supplement to death, and will return it
 anytime, like a found object
 — therefore he treasures it,
 he who is neither a god nor a priest,
 neither to himself nor to others.

⁶Verses 1-2 refer to the sounds of iron being forged and quenched in water. The blacksmith is fixing a crack, which reminds József of a painful past event, possibly a break-up. Verses 3-6 form a chiasm: verse 5 echoes verse 4: to avoid his love fading away, he will keep loving; verse 6 answers verse 3: instead of hammering the crack, József bends under it. Then there is no need to forge a sword blade to become strong. József's self-consciousness is golden like the glow of the kiln's interior.

⁷The integral man knows that his parents cannot protect him anymore from the truth of mortality. This truth is not treasured by gods, as they are immortal, nor by Christian priests, who preach eternal life. See also page 58.

IX

Hallottam sírni a vasat,
hallottam az esőt nevetni.
Láttam, hogy a mult meghasadt
s csak képzetet lehet feledni;
s hogy nem tudok mást, mint szeretni,
görnyedve terheim alatt —
minek is kell fegyvert veretni
belőled, arany öntudat!

X

Az meglett ember, akinek
szívében nincs se anyja, apja,
ki tudja, hogy az életet
halálra ráadásul kapja
s mint talált tárgyat visszaadja
bármikor — ezért őrzi meg,
ki nem istene és nem papja
se magának, sem senkinek.

XI⁸

I saw happiness; it was soft, bright
and one and half a quintal.
On the coarse grass of the farmyard
its curly smile swayed.
It plopped into the squishy, tepid puddle,
squinted, further grunted at me once —
To this day I see how hesitantly
the sunlight toyed with its bristles.

XII

I live by the railroad.
Many a train comes and goes,
and I watch from afar
how the bright windows fly by
in the wavering, fluffy darkness.
So the lit-up days rush into the eternal night,
and I stand in the compartments' light,
I rest on my elbow and remain silent.

⁸The last verse echoes the first: the first is about seeing happiness, and the last features light and playfulness: the Hungarian uses *fény* for ‘light’, but it could figuratively also mean ‘joy’, hence my translation: ‘the sunlight toyed’.

XI

Láttam a boldogságot én,
lágy volt, szőke és másfél mázsa.
Az udvar szigorú gyöpén
imbolygott göndör mosolygása.
Ledőlt a puha, langy tócsába,
hunyorgott, röfftent még felém —
ma is látom, mily tétevázva
babrált pihéi közt a fény.

XII

Vasútnál lakom. Erre sok
vonat jön-megy és el-elnézem,
hogy' szállnak fényes ablakok
a lengedező szösz-sötében.
Így iramlanak örök éjben
kivilágított nappalok
s én állok minden fülke-fényben,
én könyöklök és hallgatok.

They unload the wood

The bridge of the train station is still shaking,
but the delicate autumnal noon
already rumbles, and dried logs rattle
as they are thrown down from the wagon.

If one turns around, the fallen heap is silent...
What's wrong? I feel as if I were afraid,
running away, the firewood on my shoulders.
The little child I was is still alive.

The little kid I was is certainly alive today,
and the grown-up is choked with sorrow;
but he does not cry, he softly sings his tune
and takes care that his hat doesn't fly off.

Was I afraid of you, tough men,
you wood-throwers, whom I admired?
Now, like stolen wood, I carry you
in this homeless world full of guards.

Kirakják a fát

A pályaudvar hídja még remeg,
de már a kényes őszi dél dorombol
és kiszáradt hasábfák döngének,
amint dobálják őket a vagonból.

Ha fordul is egy, a lehullt halom
néma... Mi bánt? Úgy érzem, mintha felnék,
menekülnék, hasáb a vállamon.
A kisgyerek, ki voltam, mégis él még.

A kis kölyök, ki voltam, ma is él
s a felnőttet a bánat fojtogatja;
de nem könnyezik, egy dalt zöngicsél
s ügyel, hogy el ne szálljon a kalapja.

Tőletek féltem, kemény emberek,
ti fadobálók, akiket csodáltam?
Most mint lopott fát, viszlek titeket
ez otthontalan, csupa-csősz világban.

[You will grow old and come to regret]

You will grow old and come to regret
how you hurt me
— which you are proud of today.
The conscience will come knocking
and won't leave you alone in any memory.

You will have an old dog
that will settle next to you.
You will rest during the day,
dozing off on a chair
because you are afraid alone at night.
Shadows will fall on the trembling old lady.

Your old dog will whine sometimes,
but the room falls silent again, all is in order,
and yet someone from the past
is missing in the lonely silence.

You will toddle
and when your bad leg has tottered enough,
you sit down. Your youthful picture stands
above in a golden frame.
You will mumble to it: 'I didn't embrace him,
obviously I didn't love him.'

'What could I have done?' — you ask,
but your toothless mouth can no longer an-
swer;
facing the sun outside, you close your eyes,
you can barely wait for the moon to rise.

[...]

[Majd megöregszel és bánni fogod]

Majd megöregszel és bánni fogod,
hogy bántasz — azt, amire büszke vagy ma.
A lelkiismeret majd bekopog
s nem lesz emlék, melyben magadra hagyna.

Lesz vén ebed s az melléd települ.
Nappal pihensz majd, széken szunyókálva,
mert éjjel félni fogsz majd egyedül.
Árnyak ütnek a rezgő anyókára.

Az öreg kutya néha majd nyafog,
de a szobában csend lesz, csupa rend lesz;
hanem valaki hiányozni fog
a multból ahhhoz a magányos csendhez.

Majd tipegsz s ha eleget totyogott
rossz lábod, leülsz. Fönn aranykeretben
áll ifju képed. Hozzá motyogod:
„Nem öletem meg, hiszen nem szerettem.”

„Mit is tehettem volna?” — kérdezed,
de fogatlan szád már nem válaszolhat;
s ki a nap előtt lehunyod szemed,
alig várod, hogy feljöjjön, a holdat.

[...]

[...]

Because when you fall asleep, the bed will leap
like a foal trying to throw off its harness.

And fear, not desire, will occupy your head:
should you love him,
should you not love him?

Decide for yourself.

I regret that I cannot answer if you ask:
'Is he alive?'

Because the sorrow inside is tired,
it falls asleep like a child, and I with it.

[...]

Mert ha elalszol, ugrál majd az ágy,
mint a csikó, hogy a hámot levesse.
S a félelem tünődik, nem a vágy,
a fejedben: Szeress-e, ne szeress-e.

Magadban döntök el. Én fájlalom,
hogy nem felelhetek, ha kérdezed: él-e.
Mert elfárad bennem a fájdalom,
elalszik, mint a gyermek s én is véle.

The inventory is ready

I trusted myself since the beginning.
He who owns nothing is not worth a lot,
certainly not more than the animal
that perishes forever.
When I was afraid, I stood my ground.
I was born, I blended in and I stood out.
I also paid for what was accounted for,
I loved whoever gave without charging.
When a lady would playfully lead me on,
I would truly believe her
— let her fulfil her desire!
I scrubbed ships, I pulled up buckets.
Amidst clever gentlemen, I played the fool.
I peddled windmills,⁹ bread and books,
newspapers, verses — when it was easier.
Sometimes I hope I will die in a bed,
not in glorious battle, not on a slack rope.
Whatever happens, the inventory is now ready.
I lived, and others have already died from this.

⁹American English *pinwheels*.

Kész a leltár

Magamban bíztam eleitől fogva —
ha semmije sincs, nem is kerül sokba
ez az embernek. Semmiképp se többe,
mint az álltnak, mely elhull örökre.
Ha féltem is, a helyemet megálltam —
születtem, elvegyültem és kiváltam.
Meg is fizettem, kinek ahogy mérte,
ki ingyen adott, azt szerettem érte.
Asszony ha játszott velem hitegetve:
hittem igazán — hadd teljen a kedve!
Sikáltam hajót, rántottam az ampát.
Okos urak közt játszottam a bambát.
Árultam forgót, kenyeret és könyvet,
ujságot, verset — mikor mi volt könnyebb.
Nem dicső harcban, nem szelíd kötélen,
de ágyban végzem, néha ezt remélem.
Akárhogyan lesz, immár kész a leltár.
Éltem — és ebbe más is belehalt már.

Yellow grasses

Yellow grasses on the sand,
the wind is a gaunt old lady,
puddles are a nervous cattle,
the sea is calm, it tells a story.

I croon my quiet inventory.
A peddled coat is my home,
dusk crumbles on the dunes,
my heart cannot carry on.

They sparkle, the bustling
coral reef of time, the dead world,
the birch, the tenement, the lady
across the flowing blue sky.

Sárga füvek

Sárga füvek a homokon,
csontos öreg nő ez a szél,
a tócsa ideges barom,
a tenger nyugodt, elbeszél.

Dúdolom halk leltáromat.
Hazám az eladott kabát,
buckákra omlott alkonyat,
nincs szivem folytatni tovább.

Csillan a nyüzsögő idő
korallszirtje, a holt világ,
a nyírfa, a bérház, a nő
az áramló kék égen át.

I praise you with grief, with joy

I praise you with grief, with joy;
I care for you with devotion,
I guard you with imploring hands,
with wheat fields, with clouds.

Your pacing is a *diminuendo*,
my rampart against you is perpetual collapse,
I sway in the shadow of the ruin,
I enfold myself in your breath.

It matters not if you love me or not,
if our hearts commune with each other;
I see you, I hear you, and I sing you,
I answer you to God.

The forest stretches in the dawn,
it extends its all-embracing arms,
it plucks the light off the sky,
and wraps it with its loving heart.

Áldalak búval, vigalommal

Áldalak búval, vigalommal,
féltelek szeretnivalómmal,
őrizlek kérő tenyerekkel:
búzaföldekkel, fellegekkel.

Topogásod muzsikás romlás,
falam ellened örök omlás,
düledék-árnyán ringatózom,
leheletedbe burkolózom.

Mindegy, szeretsz-e, nem szeretsz-e,
szívemhez szívvvel keveredsz-e,
látlak, hallak és énekellek,
Istennek tégedet felelek.

Hajnalban nyújtózik az erdő,
ezer ölelő karja megnő,
az égről a fényt leszakítja,
szerelmes szívére borítja.

Put your hand

On my forehead
put your hand,
as if it were my hand.

Guard my life
like an executioner,
as if it were your life.

Love my heart
as if it were good,
as if it were your heart.

Tedd a kezed

Tedd a kezed
homlokomra,
mintha kezed
kezem volna.

Úgy őrizz, mint
ki gyilkolna,
mintha éltem
élted volna.

Úgy szeress, mint
ha jó volna,
mintha szívem
szíved volna.

[Light memories, where have you gone?]

Light memories, where have you gone?
My heart is heavy, I almost sob.
I cannot live without you anymore,
everything slips through my fingers.

I would deserve a little play
— flutter forth, you weak snowflakes!
Memories, little lead soldiers,
whom I longed for so much
and whose bayonets I would straighten
— Turks, Boers, gather round me!
Little cannons, you too stand up in order!
My heart is heavy. Defend me well!

[Könnyű emlékek, hová tűntetek?]

Könnyű emlékek, hová tűntetek?
Nehéz a szívem, majdnem zokogok.
Már nem élhetek meg nélkületek,
már nem fog kézen, amit megfogok.

Egy kis játékot én is érdemelnék
– libbenjetek elő, ti gyöngé pillék!
Emlékek, kicsi ólomkatonák,
kikért annyira sóvárogtam én
s akiknek egyengettem szuronyát –
törökök, búrok, gyűljetek körém!
Kis ágyúk, ti is álljatok föl rendben!
Nehéz a szívem. Védjetek meg engem!

The sea merely came

The blue beam
between the two poles of your breast
——— The acrobat's dream stands on it.

The clouds unravelled away,
so you wish you could take off,
and I already searched for you in the far ends.

My dream already flies
with the breath of calm, deep waters.
And the tasty pinecones keep falling
from the lonely, large pine trees.
And also the tallest grasses,
they already have well grown on the hills;
in their hearts, beautiful, green fires burn.

The tired beetles find their way home
when the evening falls,
and the Lord, with open hands,
knee-deep in the babbling peace,
stands at the end of their path...

But I am not tired, my dear —
the sea merely came to my doorstep.

Csak a tenger jött el

Melled két pólusa közt a kék sugár
— A kötéltáncos álma áll azon.

A felhő elfoszlott, hogy föllebeghess
és én már túlsokat kerestelek —
Nyugodt, mély vizek leheletével száll már az
enyém
s magányos, nagy fenyőmről hullong a jóhúsú
toboz.

S a legmágosabb füvek is kinőttek már a dom-
bon,
szívükben szép, zöld tüzek égnek,
hogy az elfáradt bogarak mind hazatalálnak,
ha esteledik

S az Úr
nyitott tenyérrel, térdig csobogó nyugalom-
ban
ott áll az útjuk végén...

De én nem vagyok fáradt, kedvesem
— Csak a tenger jött el a küszöböigmig.

The leaves in the tree

The leaves in the tree slowly swing.
They are already crooked,
yellow, soft and drooping.

Amongst them a silent bird
moves up and down,
as if the tree were its cage.

Just so my soul¹⁰ too
keeps pacing inside me,
a muteness moving
from branch to branch.

I might be able to fly away
— I don't dare.
The twig bends and quivers,
the muteness waits and paces.

¹⁰See page 2, where József refers to his soul as a silence or muteness.

A fán a levelek

A fán a levelek
lassan lengenek.
Már mind görbe, sárga
s konnyadt, puha.

Egy hallgatag madár
köztük föl-le jár,
mintha kalitkája
volna a fa.

Így csinál lelkem is.
Jár-kel bennem is,
ágrol-ágra lépked
egy némaság.

Szállhatnék — nem merek.
Meghajlik, remeg
a gally, vár és lépked
a némaság.

You turned me into a child

You turned me into a child.
In vain the pain made me grow
through thirty creaking winters.
I don't know how to walk or sit still;
my limbs drag or push me towards you.

I keep you in my mouth like a dog its puppy
and I'd run away so they won't drown you.
The years that destroyed my fate
pour down on me at every moment.

Feed me, look at me: I am hungry.
Tuck me in: I am cold.
I am clueless: take care of me.
Your absence keeps blowing across
like a draughtⁱⁱ in the house.
Talk to me — let the fear leave me.

You looked at me and I dropped everything.
You listened and my voice faltered.
Make me not so inexorable like this,
so that I know how to live and die alone!

My mother beat me up
— I lay down on the doorstep.
I would have hidden myself: impossible:
stone underneath me and void above.
Oh I wish I could fall asleep!
I knock at your house.

There are many unfeeling men alive
who nonetheless shed tears like me.
I love you very much because
I was able to love myself very much with you.

ⁱⁱAmerican English *draft*.

Gyermekeké tettél

Gyermekeké tettél. Hiába növesztett
harminc csikorgó télen át a kín.
Nem tudok járni s nem ülhetek vesztek.
Hozzád vonszolnak, löknek tagjaim.

Számban tartalak, mint kutya a kölykét
s menekülnék, hogy meg ne fojtsanak.
Az éveket, mik sorsom összetörték,
reám zúdítja minden pillanat.

Etess, nézd — éhezem. Takarj be — fázom.
Ostoba vagyok — foglalkozz velem.
Hiányod átjár, mint huzat a házon.
Mondd, — távozzon tőlem a félelem.

Reám néztél s én mindenent elejtettem.
Meghallgattál és elakadt szavam.
Tedd, hogy ne legyek ily kérlelhetetlen;
hogy tudjak élni, halni egymagam!

Anyám kivert — a küszöbön feküdtem —
magamba bujtam volna, nem lehet —
alattam kő és üresség fölöttem.
Óh, hogy alhatnék! Nálad zörgetek.

Sok ember él, ki érzéketlen, mint én,
kinek szeméből mégis könny ered.
Nagyon szeretlek, hisz magamat szintén
nagyon meg tudtam szeretni veled.

Ever since

Ever since I caught sight of you,
the sun shines down on me more beautifully,
and since then the little nightingale
sings a hundred times more beautifully.

Only your red lips keep mute
and no smile blooms on them;
I am the shadow of myself
for I may not kiss you.

Ever since I caught sight of you,
the fields are more fragrant,
and since then the proud rose bush
stands without prickles.

Only your soul became chillier,
only your heart became prouder
and my love kindled
the embers of despair.

Ever since I caught sight of you,
a sky of eternal spring has blossomed,
and since then no small bird
has been held captive by a little girl.

Only you held me as a prisoner,
and only my heart is all wounds;
I die with your name on my lips!
— sweeter this way.

Amióta

Amióta megláttalak,
szebben süt a nap le rám
és azóta százszer szebben
dalol a kis csalogány.
csak a piros ajkad néma

s mosoly rajta nem fakad,
saját magam árnya vagyok,
hisz csókolnom nem szabad.

Amióta megláttalak,
illatosabb a mező
és azóta tövis nélkül
áll a büszke rózsatő.
Csak a lelked lett fagyosabb,
csak a szíved lett büszke
s szerelmemtől lobbant lángra
a kétségbecsés üszke.

Amióta megláttalak,
örök tavasz ég virul
és azóta kis madarat
kis leány nem tart rabul.
Csak te tartasz foglyul engem
s csak a szívem csupa seb;
a neveddel ajkaimon
halok meg! — úgy édesebb.

They say

I was born with a knife in hand
— they say: 'It's a poem.'
I did take up a dip pen,
as the knife wasn't enough:
I was then born a man.

If one wanders sobbing
with passionate loyalty,
they say: 'He is in love.'
Oh call me to your lap, tearful simplicity!
I am just playing with you.

I don't remember and I don't forget.
They say: 'How is that possible?'
As what drops to the ground remains,
you find it if I don't.

The earth fills me and the sea crushes me:
they say that I am dying.
One hears so many kinds of things
that I just keep mum about them.

Azt mondják

Mikor születtem, a kezemben kés volt –
azt mondják, ez költemény.
Biz tollat fogtam, mert a kés kevés volt:
embernek születtem én.

Kiben zokogva bolyong heves hűség,
azt mondják, hogy az szeret.
Óh hívj öledbe, könnyes egyszerűség!
Csupán játszom én veled.

Én nem emlékezem és nem felejtek.
Azt mondják, ez hogy lehet?
Ahogy e földön marad, mit elejtek, –
ha én nem, te megleled.

Eltöm a föld és elmorzsol a tenger:
azt mondják, hogy meghalok.
De annyi mindenfélét hall az ember,
hogy erre csak hallgatok.

For Flora

Now, I must ponder this:
if you don't love me,
I could put out my costly coal,
I could close my tired eyes.
Because it is good to be dead.

I might be glad if you didn't love me so.
I would go out and sit next to
the white-foamy, green skies,
the chattering clouds of stars,

on the shores of tranquility,
on a cutbank of non-empty space,
to contemplate the worlds
like flowers on a bush.

When I was a ship apprentice covered in soot
on the rattling towboat Tatar,
one fine summer day that I was idle
like someone studying joy,

I was admiring the Danube overflowing,
swaying leafy branches,
swirling so many ripples,
carrying away and nibbling boards,

so many pretty shimmering melons in
the yellow flood that you wouldn't believe it,
and I wouldn't believe it either maybe
if I were not telling you.

[...]

Flórának

Most azon muszaj elmerengnem:
hogy ha te nem szeretnél engem,
kiolthatnám drága szenem,
lehunyhatnám fáradt szemem.

Mert jó meghalni. Tán örülnék,
ha nem szeretnél így. Kiülnék
a fehérhabú zöld egek,
fecsegő csillagfellegek

mellé a nyugalom partjára,
a nem üres űr egy martjára,
szemlélni a világokat,
mint bokron a virágokat.

Hajósinas koromban, nyáron,
a zörgő, vontató Tatáron,
egy szép napon munkátlanul,
mint aki öröömöt tanul,

bámultam a Dunát, megáradt,
libegtetett leveles ágat,
úgy kanyarított sok fodort,
deszkát harapdált és sodort

olyan sok szép villogó dinnyét
a sárga ár, hogy el se hinnéd
és én se hinném el talán,
ha nem tenéked mondanám.

[...]

[...]

Red apples also were rocking,
green peppers swimming at the surface
— I liked that then, and later too.
And the boat stood and nodded.

Such would be space exploration.
How beautiful! Nodding at everything,
I would see what kind of blue sky
is the sky, which one would suit you.

For the universe is only a supplement,¹²
and life, like a flood, beats
beyond the shores of death,
in the depths of spaces and hearts,
way beyond the silent border,
just like the Danube that summer...

For you love me and I can sleep in peace,
I can confess to you
that the demise was caught in the act,¹³
that I did not remain within myself;
that's why my soul is public property,
and why I love you so much.

¹²See *Consciousness X*, page 26.

¹³Back to the beginning: the source of this existential reverie was a suicide attempt.

[...]

Piros almák is ringatóztak,
zöld paprikák bicegve úsztak,
most ez, majd az lett volna jó.
S állt és bólintott a hajó.

Ilyen lenne az űri szemle.
Milyen szép! – bólintva mindenre,
meglátnám, milyen kéken ég
az ég, mely hozzád illenék.

Mert a mindenség ráadás csak,
az élet mint az áradás csap
a halál partszegélyein
túl, ūrok, szívek mélyein

túl, túl a hallgatag határon,
akár a Duna akkor nyáron...
Mert szeretsz s nyugton alhatom,
neked én be is vallhatom

az elmulástól tetten érten,
hogy önmagamba én se fértem,
a lelkem azért kövagyón
s azért szeretlek ily nagyon.

József Attila

He was cheerful and good, and perhaps
stubborn when his truths were challenged.
He liked to eat and, somehow,
he was also compared to a god.
From a Jewish physician he received a coat,
and his relatives thusly named him:
I-Won't-See-You-Here-Again.
In the Greek Orthodox church
he found no peace, only priests.
His demise was a national loss.

But, well, don't be sad.

József Attila

Vidám és jó volt s tán konok,
ha bántották vélt igazában.
Szeretett enni s egyben másban
istenhez is hasonlitott.
Egy zsidó orvostól kapott
kabátot és a rokonok
úgy hívták: Többé-itt-ne-lássam.
A görög-keleti vallásban
nyugalmat nem lelt, csak papot —
országos volt a pusztulásban,
no de hát ne búszuljatok.

